

встановлення мінімального обсягу роботи для працівників, що працюють на не повний робочий день.

Крім того, слід розглянути можливість включення до Кодексу законів про працю чітких правил щодо переходу договорів з нефіксованим робочим часом в строкові чи безстрокові трудові договори, які б враховували інтереси як працівників, так і роботодавців.

Потребує обов'язкового закріплення у національному законодавстві і норма, яка зобов'язує роботодавця забезпечити працівникам з нефіксованим робочим часом такі ж умови зайнятості, що й іншим працівникам.

Ці пропозиції можуть допомогти покращити стан трудових відносин в Україні та забезпечити більш справедливі умови роботи для працівників, які працюють на умовах трудового договору з нефіксованим робочим часом.

Список використаних джерел:

1. Закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року // zakon.rada.gov.ua
2. Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15 березня 2022 року // zakon.rada.gov.ua
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» 1 липня 2022 року// zakon.rada.gov.ua
4. Кодекс законів про працю Української РСР від 10 грудня 1971 року //Відомості Верховної Ради Української РСР . – 1971. - № 50. – Ст. 375
5. Директива Європейського Парламенту і Ради від 20 червня 2019 року «Про збалансованість службових та сімейних обов'язків для батьків і опікунів» 2019/1158// Official Journal L 188. 12.07.2019.
6. Курс порівняльного трудового права: підручник у 2 томах/Іншин М.І., Мацюк А.Р., Соцький А.М., Щербина В.І./ - Харків : Діса плюс 2015. Т.1.

Рудницька О. П., кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри права та публічного управління Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир

Тичина А., здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир

Окремі питання забезпечення місцевого самоврядування на деокупованих територіях

Бойові дії, що розпочалися на території нашої держави у 2014 році, а з 24 лютого 2022 року розпочалося повномасштабне вторгнення в Україну, поставили проблеми, які ще не виникали у системі як державної влади, так і місцевого самоврядування. Під час воєнних дій частина українських

населених пунктів опинилися під тимчасовою окупацією російських військ. Після звільнення частини окупованої території перед представниками органів державної влади і місцевого самоврядування постало ряд проблем щодо виконання функцій за таких умов. Важливе значення в охороні та обороні територіальних громад в умовах російсько-української війни відіграють органи місцевого самоврядування (далі – ОМС). Введення воєнного стану на території України зумовило надання органам місцевого самоврядування повноважень, які необхідні останнім для забезпечення дії КУ та законодавчих актів, здійснення заходів правового режиму, оборони та відсічі збройної агресії росії, цивільного захисту. Найважливішими функціями ОМС є охорона прав, свобод і законних інтересів цивільного населення.

В умовах воєнного стану ОМС здійснюють свої повноваження відповідно до Конституції України [1], законів України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» [2], «Про правовий режим воєнного стану» (ст. 98) [3], «Про місцеве самоврядування в Україні» [4], «Про оборону України» [5], «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» [6].

Відповідно чинного законодавства ОМС зобов'язані сприяти діяльності військового командування та військовим адміністраціям у виконанні та забезпеченні ними заходів, необхідних для запровадження правового режиму воєнного стану на території їх громад та захисту безпеки відповідного населення.

Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» 12 травня 2022 року №2259-IX [7] протягом дії воєнного стану, компетенція сільських, селищних та міських голів розширена. Зокрема, останнім надано право на одноосібне прийняття рішень з наступних питань: проведення інспекції будівель та споруд, що постраждали внаслідок бойових дій, та визначення тих, які є аварійно небезпечними та становлять загрозу для життя людей. Після цього, такі будівлі та споруди можуть бути демонтовані; звільнення комунальних земельних ділянок від тимчасових споруд, що були розміщені незаконно; передачі бюджетних коштів територіальної громади для забезпечення заходів правового режиму воєнного стану та/або на потреби Збройних Сил України; утворення центрів з надання БППД, призначення та звільнення з посад їх керівників; боротьба з надзвичайними ситуаціями та щодо поводження з небезпечними відходами.

Важливим приписом вказаного Закону є зміна умов створення, порядку і строку здійснення повноважень ОМС військовою адміністрацією населеного пункту. Проте, така військова адміністрація набуває повноважень ОМС тільки після прийняття відповідного рішення Верховною Радою України.

Важливим питанням на сьогоднішній день є розробка законопроекту про деокуповані території. Саме відповідний законодавчий акт може визначити шляхи відновлення деокупованих територій. Деокупація є поверненням України своєї міжнародно визнаної території у різних планах:

правовому, адміністративному, соціальному тощо. Для ОМС це відновлення та забезпечення нормального функціонування всіх сфер нормальної життєдіяльності територіальної громади: правопорядку, цивільного захисту населення, охорони здоров'я та освіти, надання соціального захисту та адміністративних послуг тощо. Після деокупації територіальної громади ОМС мають здійснювати координацію процесів відновлення інфраструктури, житлового фонду, доставку гуманітарної допомоги.

Необхідно враховувати, що проблема територій, які на сьогодні знаходяться в умовах тимчасової окупації росією, особливо Донбас і АРК Крим, потребують іншого підходу ніж території звільнені у 2022 році. Тривале перебування їх в окупації зумовило наявність в ОМС колаборантів, які здійснюють колабораційну діяльність. Для повного відновлення функціонування ОМС на деокупованих територіях необхідно залучати правоохоронних органів для виявлення, розслідування та притягнення до кримінальної відповідальності представників ОМС, а також жителів відповідної громади, які підозрюються у співпраці з ворогом. Ще одним викликом є неможливість виконувати ОМС своїх функцій, оскільки її представники виїхали за межі територіальної громади не тільки в іншу область, але і закордон. Крім того, службові особи ОМС нерідко ставали жертвами терору з боку окупаційної влади (загинула, зникли безвісти або перебувають у полоні). А тому є ризик відсутності кворуму та здатності ухвалювати рішення. Тут також треба враховувати заборону організації і проведення виборів в умовах воєнного стану.

Вирішенням проблеми відновлення управління в громадах є утворення військових адміністрацій у населених пунктах (далі – ВАНП) на період воєнного стану. Наприклад, після деокупації частини Харківської та Херсонської областей указами Президента України було створено ВАНП: у Харківській області – 21, у Херсонській області – 20, Запорізькій області – 19, на Донеччині – 7. Так, переважна більшість начальників ВАНП призначена з числа осіб, які були обрані головами громад на місцевих виборах у 2020 році, крім громад, голови яких підозрюються у колабораційній діяльності або відмовилися від посад.

У процесі відновлення деокупованих територій позитивною тенденцією для збереження принципів місцевого самоврядування є призначення начальниками ВАНП діючих голів громад.

Отже, важливим інструментом швидкого повернення територіальних громад, що тимчасово перебували під окупацією, до нормального життя є відновлення роботи ОМС у тій місцевості де це можливо. Після закінчення воєнного стану державою має бути забезпечено конституційне право жителів відповідної громади на відновлення діяльності місцевого самоврядування на засадах децентралізації і можливості громади обирати керівників на місцях.

Список використаних джерел:

1. Конституції України/ Офіційний інтернет-сайт ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»: Закон України / Офіційний інтернет-сайт ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>

3. Про правовий режим воєнного стану: Закон України / Офіційний інтернет-сайт ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

4. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України / Офіційний інтернет-сайт ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

5. Про оборону України: Закон України / Офіційний інтернет-сайт ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>

6. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України / Офіційний інтернет-сайт ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>

7. Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» 12 травня 2022 року №2259-IX : Закон України / Офіційний інтернет-сайт ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2259-20#Text>

Радченко О. Ю., кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри правознавства Поліського національного університету, помічник судді Господарського суду Житомирської області, м. Житомир

Фещук К. О., пресекретар Господарського суду Житомирської області, м. Житомир

Правові проблеми застосування штучного інтелекту в системі правосуддя України

В умовах воєнного стану, важливий кроком для України є процес діджиталізації органів місцевого самоврядування та державної влади, мета якого забезпечити доступність, оперативність та швидкість у наданні послуг для громадян. Позитивним прикладом, який було реалізовано та має високий потенціал для подальшого розвитку є застосунок «Дія», в якому наразі є можливість, зокрема: онлайн реєстрації суб'єкта господарювання без створення юридичної особи, оформлення допомоги при народженні дитини або пенсії, отримання ліцензій та дозволів тощо.

Наразі на державному рівні дискутують щодо розширення сфер застосування штучного інтелекту, зокрема, у сфері правосуддя. Разом з тим, використання штучного інтелекту потребує не лише політичної волі та технічного оснащення, а й законодавчих змін для їх безпосереднього застосування.

Питання використання штучного інтелекту в українському правосудді досліджували: О. Баранов, Т. Каткова, М. Карчевський, О. Кібенко, К. Хернес, С. Петряєва, О. Радутний, Ю. Сидорчук, В. Фурашев, О. Ястребов, Є. Харитонов, О. Харитонова та інші.